

*όταν σκοτεινιάζει
ανάβω όλα τα φώτα τής αυλής
παίρνω τη μπάλα στα χέρια
και καλώ τους φίλους μου για έναν ακόμα γύρο
έλα, μέρα είναι ακόμα, δεν νύχτωσε, πού πάτε;*

Πονάει το πόδι μου. Ο πόνος είναι το αντίτιμο, είναι το νοίκι που πληρώνω σε κάθε μου βήμα, κάθε στιγμή, για να δικαιούμαι να έχω δύο πόδια.

Είναι πρωί.

Κάθε πρωί σηκώνομαι δύσκολα. Δύσκολα όνειρα που πέρασαν τη νύχτα από το κρεβάτι μου με κρατούν κουλουριασμένο, με μασημένα σεντόνια και μαξιλάρια λερωμένα γύρω μου. Οι ξύλινες παντόφλες ριζώνουν στο πάτωμα, τις εκδικούνται οι μικρές στενές τάβλες του για την συγγένειά τους, για την κοινή τους καταγωγή.

η Άννα, ο Νάσος και η Πατησίων – αλλαγή φρουράς

Ήταν πρωί.

Το βράδυ που προηγήθηκε, άφησε δώρο στο στρώμα μου την Άννα. Τα λευκά, κεντητά μαντιλάκια στους λεπτούς καρπούς της, που κανείς δεν τα πρόσεξε, έκρυβαν αδέξια μικρές χαρακιές, τους δειλούς μάρτυρες μιας απόπειρας φυγής στη σιωπή. Εγώ, όμως, πρόσεξα πως κοιμόταν δίπλα μου όταν ξύπνησα. Πρόσεξα μάλιστα να μην την ξυπνήσω, βάζοντας σουρντίνα στον πρωινό μου βήχα, καθώς σηκωνόμουν για να κρυφτώ. Φόρεσα τα ίδια ρούχα που φορούσα χθες και τράβηξα μαλακά την εξώπορτα πίσω μου.

Ήμουν εκεί όταν σηκώθηκε γυμνή και πήγε στο μπάνιο, όταν βγήκε από το μπάνιο τρίβοντας τα μάτια της και όταν, καθαρίζοντας τις μελλοντικές της εικόνες, είδε μπροστά της ζωντανή την εικόνα τού Νάσου, τού Άγιου Νάσου. «Καφέ;» τη ρώτησε με κατανόηση και γνώση και εκείνη έκανε πως δεν ήξερε ότι ήταν και κάποιος άλλος στο σπίτι, εκείνο το σπίτι που την προηγούμενη νύχτα είχε στολίσει με τις κοφτές φωνούλες της.

Ήμουν εκεί γιατί ήξερα. Δεν ήταν η πρώτη φορά που, ξεκινώντας πρωί-πρωί από την Πλατεία Κολιάτσου, θα βρισκόμουν με το ποδήλατο ανάμεσα στα αυτοκίνητα και ο συγκάτοικός μου θα έφτιαχνε καφέ για να ανοίξουν τα αγουροξυπνημένα μάτια μιας Άννας, που χθες είχε ένα άλλο όνομα...

ο Σερέτης, ο Magritte, ο Λεωνίδας, η Καίτη, το Μεταξουργείο, η πεθερά, η Ρέα, ο Vladimir Ilyich, η άλλη πεθερά και ο Παπάρας – η στάση είναι προσωπική

«Είναι ελεεινός, ασυνεπής, τεμπέλης και αφιλότιμος. Είκοσι πέντε χρονών ρεμάλι. Θα τον διώξω να πάει στο διάλο». Ήταν τέτοια η αλήθεια τής απόφασής του, ώστε πνίγηκε στο βήχα, έναν βήχα που μεθοδικά τον τροφοδοτούσε μια πίπα καπνού, φτιαγμένη από φουρνιστό ρείκι Δανίας, μια πίπα που ήταν όμοια και απαράλλαχτη με εκείνη που δεν ήταν, κατά τα λεγόμενα κάποιου Rene, που είχε ακριβώς την ίδια ηλικία με τον παπού μου. «Ο μπάμπας σου ο Μπίλλης, που αν και συνομήλικός μου είναι και δικός μου θεός, μου είπε τα καλύτερα για σένα. Αλλά και για το ρεμάλι έτσι δεν νόμιζα; Στο σπίτι μου σχεδόν έχει μεγαλώσει αλλά... τον έφαγε το κόμμα. Όποιος δεν έχει όρεξη για δουλειά, όλο τάχα τον εκμεταλλεύονται, ψάχνει παντού να ανακαλύψει την αδικία και τελικά τού τη βρίσκουν οι άλλοι και τού τη δίνουν στο πιάτο, έτοιμη. Έτοιμα όλα και γραμμένα, σκονάκι απ' τους Ρώσους. Να προσέχεις λοιπόν... Καίτη, δέκα ώρες εκείνες οι προφόρμες», στέλνει μια βραχνή φωνή στο ταβάνι, «και συ ρε παπάρα... θα μου κλείσει η τράπεζα, πού 'ναι τα γαμημένα τα πινάκια;» και επιστρέφοντας από τον Θεό, ψάχνει σε μένα τη κατανόηση στο δράμα του «κατάλαβες τώρα;». Ο γιγαντόσωμος άντρας έμεινε να με κοιτάζει, σαν να περίμενε πράγματι μια απάντηση. «Και γιατί τον κρατάτε;» τόλμησα. «Δεν μπορώ, εκείνος με κρατάει... στα χαρτιά, αλλά πού θα πάει... να τος ορίστε, καμαρώστε τον το

μαλάκα!» μου τον δείχνει που κάθεται δίπλα μας με το 'να πόδι απάνω στο άλλο και παρακολουθεί αμέριμος την κουβέντα μας, ανακατεύοντας με το καλαμάκι το φραπέ του. «Δεν μπορώ ακόμα» ξαναλέει «αλλά πού θα πάει...». «Πουθενά δεν θα πάει, δεν πρόκειται να σου κλείσω τα βιβλία για να την βγάλεις εσύ καθαρή και μετά να με ξαποστείλεις. Εδώ θα κάθομαι μωρή παρθενοκοκόνα, θα πίνουμε παρέα το καφεδάκι μας και θα θυμόμαστε τις λοβιτούρες σου, εδώ να» και αλλάζει πόδι. «Και μη μπερδεύεσαι, είμαι μόνο είκοσι τρία, είκοσι χρονάκια μου ρίχνεις φασιστοτσολιά μου, πατέρας μου θα μπορούσες να ήσουν, φτου-φτου!».

Δώσαμε τα χέρια με τον τσολιά και από μεθαύριο θα μου τα σκοτίζει και με μισθό. Ο Σερέτης, έτσι τον έλεγαν, για τον Λεωνίδα, που έτσι τον έλεγαν. Ο χειμώνας εκείνος δεν είχε βροχές, είχε κρύο.

Κάθε πρωί παίρνω την Πατησίων με το ποδήλατό μου για να βρεθώ στο Μεταξουργείο. Το δένω στο δέντρο. Ο Λεωνίδας μπαίνει στο μαγαζί καβάλα στο δικό του ποδήλατο και τραγουδώντας πάντοτε δημοτικά τραγούδια με αυτοσχέδιους στίχους «ώωωρε γαμήστε μααας!». Η φωνή του γίνεται πιο γενναϊόδωρη, αν αντιληφθεί πως υπάρχουν πελάτες στο γραφείο τού Σερέτη.

Τα σκαλιά για το πατάρι τού λογιστηρίου τρίζουν στο ανέβασμα. Στο κατέβασμα, ώρες μετά, τα αυτιά αρνούνται να ακούσουν. Τα βιβλία Δ' κατηγορίας, ΕΠΕ γαρ, μετρούν

στις σελίδες τους τις απώλειες: η βοστρυχώδης φοιτητική σταθερά τής εποχής, έχει μόλις υποστεί τα πρώτα της καίρια πλήγματα· τα χέρια μου συγκεντρώνουν προς απογραφή τις τρίχες τής περιορισμένης ευθύνης και στη συνέχεια τις σκορπάνε στις φαγωμένες σανίδες. Ο Παπάρας, που δεν ήταν προσόν –όπως νόμισα– αλλά επώνυμο, Θοδωρής στο μικρό, είναι ο προϊστάμενος, ο άρχων τού ημιωρόφου. Οικογενειάρχης και αιώνιος φοιτητής πλειοψηφίας «εμείς οι κομμουνιστές...» «Αλλά και μεις που είμαστε όλοι δεξιοί στην οικογένεια, στο Περιστέρι ψηφίζουμε κομμουνιστή για δήμαρχο, ακόμα και η πεθερά μου!» πετάγεται να συστηθεί η Καίτη, νομίζοντας πως με αυτά που λέει θα γίνει συμπαθής, γιατί νομίζει πως ξέρει.

«Τι θες μωρή πεθερά σιγανοφαρμασόνα πρωί-πρωί στο τηλέφωνο;» ο Λεωνίδας έσκισε στα δύο μια κλεμμένη βέρα και μοιράστηκε τις λεπτές της φέτες με τη Ρέα σε μια κατάληψη, όταν οι συνταγματάρχες έκαναν ένα από τα τελευταία τους πάρτι. Την παντρεύτηκε ένα χρόνο μετά, στα δεκαεννιά του και πρόλαβε, πριν τον διαγράψουν επειδή φορούσε καμπάνες, να βαφτίσει τον γιο του Βλαδίμηρο. Η *μωρή-πεθερά*, προσφώνηση που ξόρκιζε ρόλους, υπήρχε και μόνο για την απόσβεση των κραδασμών τού νεανικού του αποπήματος. Ο Σερέτης δεν έμαθε ποτέ για τη διαγραφή τού Λεωνίδα από το κόμμα, γιατί έτσι θα υπήρχε ο κίνδυνος να τον συμπαθήσει και *δεν το αξίζει ο άτιμος*, αφού αρνείται πεισματικά δυο χρόνια τώρα να τού κλείσει τα βιβλία τής

παλιάς εταιρείας, ώστε να απαλλαχτεί και αυτός κάποτε από τη νεανική του επιχειρηματική ανορθογραφία.

Στα μέσα τού καλοκαιριού έκλεισαν τα βιβλία, αυτά που έπρεπε και εκείνα που δεν. Εγώ και ο Λεωνίδας –εκών και άκων– βρεθήκαμε χωρίς δουλειά.

η Λίλη, η Λόλα, ο Young, ο Michel, ο πατέρας μου, ο Σπύρος στο τηλέφωνο, ο Κίμωνας, η Δαφνομήλη, ο Μιχαήλ, ο Γαβριήλ, ο Eliot, ο Rilke και ο Pessoa στο τρόλεϊ – έτσι

Στο άνοιγμα τής πόρτας η Λίλη «καλώς τους!». Κοιταχτήκαμε και η Λόλα μου έκανε νόημα να προχωρήσω. «Can never die» αντιστεκόταν αβοήθητος ο Neil, ξαπλωμένος στο λευκό χαλί δίπλα σε σκόρπια ξενόγλωσσα βιβλία και πλημμύριζε με την αισιοδοξία του το άδειο καθιστικό. Γιατί ήταν άδειο αλήθεια, λες κάποιος να έκλεψε τα έπιπλα, αναρωτήθηκα και αυτομάτως μια μύγα πετάχτηκε απ' το στόμα μου, διαγράφοντας τέτοια τροχιά που δεν θα άφηνε ασυγκίνητο ακόμα και κάποιον που μισεί τα σκούρα έντομα. «Οι γονείς μου είναι δάσκαλοι στην Λευκάδα αλλά πριν λίγες μέρες, βγήκε η μετάθεσή τους για την Αθήνα. Τα έπιπλα θα έρθουν μαζί τους και αν δουν πως δεν ταιριάζουν στο καινούργιο σπίτι, θα αγοράσουν άλλα. Τα ρούχα σας, αφήστε τα μέσα, πάνω στο διπλό». Η Λόλα έδειχνε να τα έχει ξανακούσει όλα αυτά γιατί προχώρησε στο βάθος πριν η Λίλη ολοκληρώσει τα λόγια της – εγώ την ακολούθησα μετά την τελεία. Μπήκα στον πειρασμό να ανοίξω πόρτες και να βρεθώ αντιμέτωπος με τις ερωτήσεις, που αγωνιωδώς μου απηύθυναν για το μέλλον τους τα άδεια δωμάτια. «Αυτό είναι το πολυθρύλητο φοιτητικό πεντάρι τής λεωφόρου Μεσογείων...» ο ψίθυρος τής Λόλας ακούμπησε μαλακά στον αριστερό μου ώμο, για να με προϊδεάσει ίσως, πως από δω και στο εξής δεν θα βρεθώ στιγμή μόνος. Όταν επιστρέψαμε γυμνοί, το παιχνίδι φάνηκε αμέσως ότι θα

παιχτεί επί ίσοις όροις, γιατί και η Λίλη είχε προλάβει να δώσει το μοναδικό της ρούχο να το μυρίσει κάποιος Foucault, ανοιχτός στη σελίδα 37, που, όπως παρατήρησα δυο μέρες μετά, ήταν ακριβώς στην ηλικία τού πατέρα μου, αλλά με πιο προχωρημένες ιδέες και με δίψα για γνώση.

«Τον ξέρω... τριάντα ώρες. Είναι φίλος τού Σπύρου και χθες το απόγεμα πέρασαν μαζί από τη φωλιά τού λόφου» με σύστησε η Λόλα. «Γουστάρω, τού είπα σήμερα στο τηλέφωνο όταν με πήρε στις μάνας μου, λίγο πριν τού πει και αυτός...» με δείχνει «... το ίδιο για μένα».

Όταν βλέπω περίπτερο με ελεύθερο τηλέφωνο, σταματάω, σηκώνω το ακουστικό και προσπαθώ να θυμηθώ σε ποιον έχω να τηλεφωνήσω – δεν μπορώ τις ουρές. Ο Σπύρος έχει στο σπίτι του γονείς και έτσι έχει και τηλέφωνο. Το νούμερό του το ξέρω απ' έξω και αυτό μου δίνει τη δυνατότητα να καπαρώνω πειστικά τον κόκκινο κερματοδέκτη. «Ωραία η Λόλα, ωραία την έκρυβες!» «Τα έχει με έναν Κίμωνα...» η απάντηση «... μαζί έπιασαν αυτή την τρύπα στον Λυκαβηττό, αλλά εκείνος λείπει τώρα στη Νέα Υόρκη· ζευγάρι που μισεί τη λέξη». Ο Κίμοντας, ως όνομα, δεν ενόχλησε καθόλου το αυτί μου, που κόλλησε καλύτερα στο ακουστικό για να μη χάσει τη συνέχεια «μου είπε πως ήταν στους γονείς της, θα έτρωγε εκεί και θα ανέβαινε κατά τις 4 να ξαπλώσει στο σπιτάκι τής Δαφνομήλη, μπας και τα κατάφερνε μετά να διαβάσει και λίγο. Εκεί δεν έχει τηλέφωνο. Πας, χτυπάς... και σου ανοίγει».

Και μου άνοιξε γενικώς, και πολλές φορές μάλιστα, τόσες ώστε να ανοίξει με καμάρι και η λεωφόρος για το φοιτητικό πεντάρι τής Λίλης.

Ιδέα δεν είχαν τόσα αυτοκίνητα σε μόνιμη παρέλαση, έξι πατώματα πιο κάτω, για τα χρώματα και τις ευωδιές που η έκσταση ανέδινε στην ευθεία τού Θεού, έξι πατώματα πιο πάνω. Οι άνθρωποι, ως γνωστόν, δύσκολα αναγνωρίζουν τη θεία επιμέλεια, αλλά εγώ ήμουν η εξαίρεση. Και πώς να μην είμαι όταν έχω εκατέρωθεν, ξαπλωμένους γυμνούς, τον Αρχάγγελο Μιχαήλ και τον Αρχάγγελο Γαβριήλ, να μου διαβάζουν ξενόγλωσσους ψαλμούς, από τους μελωδούς Thomas Stearns και Rainer Maria, που τους συνάντησαν κάποιο πρωί στο ιντερνέιλ. Εγώ, έφτανε απλώς να ρωτήσω κάποια άγνωστη λέξη, και είχα αυτοστιγμεί πάνω μου, πρόθυμα να μου δώσουν όλες τις ερμηνείες, τέσσερα αγγελικά χέρια. Αυτό γινόταν καθ' εκάστην, μέχρι που εμφανιζόταν το πρώτο πρωινό γρέζι στη φωνή τού πικάπ και τότε, σαν με μυστική συμφωνία, αποχωρούσε ο ένας –κάθε φορά διαφορετικός– αρχάγγελος για το διπλό, αφήνοντας τον άλλο να μου δείξει επί τάπητος το όνειρο. Στις δεκαπέντε μέρες που κράτησε αυτή η αρμένικη βίζιτα, χασμουρήθηκα ελάχιστες φορές και τούτο κρυφά... και μόνον όταν οι αρχάγγελοι, εν μέσω ψαλμών, με άφηναν για λίγο στην άκρη και έκαναν μεταξύ τους διαγωνισμό θαυμάτων.

Η Λόλα σφύριξε τη λήξη, ανακοινώνοντάς μας πως αύριο επιστρέφει ο Κίμωνας, έχοντας μάλιστα υπό μάλης τα

δικαιώματα τριών ανατρεπτικών βιβλίων, τα οποία θα κυκλοφορήσει το συντομότερο δυνατόν αλλά με εκδοτικό ψευδώνυμο για λόγους ασφαλείας. Η Λίλη ήταν γραφτό να τα λάβει με ταχυδρομείο στο Παρίσι –αφού θα είχε ήδη ξεκινήσει το μεταπτυχιακό της στα Μ.Μ.Ε.–, αγνοώντας ότι την ίδια ακριβώς μέρα, τέσσερα χρόνια μετά, ο Foucault της σελίδας 37 θα κατάφερνε επιτέλους να αποδράσει.

Επανάσταση εισαγωγής –και εξαγωγής– σκεφτόμουν στο τρόλεϊ, επιστρέφοντας στην Πλατεία Κολιάτσου και τότε ο μελωδός Fernando Antonio παρενέβη, εκτός τόπου και χρόνου, ως συνήθως, λέγοντάς μου πως *έτσι ήταν πάντα η ζωή μου και έτσι θέλω να μπορεί πάντοτε να 'ναι...*

η Μάρω, ο Νικολαΐδης, η Ισμήνη, ο Λίνος, η Νίνα, ο Δούναβης, η Τιμισοάρα, η Αγγελική, η Κατερίνα, ο Υπαρκτός, ο Νικολάι και ο Παπαστράτος – το βαλς

«Έχεις την κίνηση μιας γυναίκας τού 50» τής είπα νομίζοντας πως τής κάνω κάποιο σπουδαίο κομπλιμέντο. Έτσι νόμισε και η ίδια και αφού έμαθα πως την έλεγαν Μάρω, κάθισε δίπλα μου στο τραπεζάκι τού Οβάλ, τής γωνίας Πατησίων και Χάμιλτον. Δεν άργησαν να φανούν και οι υπόλοιποι και να πλακωθούμε στα ανώνυμα κονιακάκια τού δίφραγκου. Είχαμε μαζευτεί για να μαζέψουμε τα κουρέλια τού Νίκου, που είχε μόλις απλώσει σε μια διπλανή αίθουσα· μια συνάντηση γνωριμίας των ορίων, χειμώνα καιρό. Έμεινα τελευταίος μαζί της και δεν χρειάστηκε να συμφωνήσουμε κάτι. Αυτό είχε γίνει –χωρίς να το πούμε– χωρίς το απόγευμα, όταν συναντηθήκαμε κάτω από το ψιλόβροχο που είχε πέσει στα γυαλιά τριών και κάτι βαθμών τής φίλης της Ισμήνης, από το άδικο φέρσιμο τού Λίνου. Ο Λίνος και η Ισμήνη δεν ήρθαν μαζί μας στο σινεμά, άρα αρκέστηκαν στο δικό τους δράμα. Εμείς;

Φύγαμε για τα σπίτια μας και αφού δεν το έφερε η κουβέντα να πούμε πού είναι τού καθενός, δεν είχαμε κανέναν λόγο να μην περπατήσουμε μαζί προς τα Πατήσια. Τρεις μέρες μετά θα βγαίναμε από την πολυκατοικία μου, υπό το άγρυπνο βλέμμα τού θυρωρού μπαρμπα-Γιάννη. Θα περπατούσαμε, αντίστροφα αυτή τη φορά, την Πατησίων, θα στρίβαμε στην Ευπαλίνου και θα πίναμε αμίλητοι το τσάι μας στο καφεενεδάκι τής πλατείας Καλλιγά. *Όλα λυμένα, θα*

φαντάστηκε η Νίνα που μας έκοβε από το διπλανό παγκάκι, με βλέμμα ξυράφι τροχισμένο χρόνια δεκάξι. Το άγριο πρόσωπο, τα άλουστα μαλλιά και τα βρόμικα ρούχα της μας ζήτησαν τσιγάρο και τοστ. Το είχε σκάσει από το σπίτι τρεις μέρες τώρα, όταν είδε τον πατέρα της να βοηθάει φιλότιμα στην ενηλικίωσή της τη μικρή της ξαδέλφη· δεν την έδωξε αυτός αλλά εκείνη.

Χθες αποκοιμήθηκα πάνω στη Μάρω, εξαντλημένος στα μισά από τη διακριτικότητα τού πόθου της: εισπνοές και εκπνοές μετρημένες ισομήκεις, δοκιμασμένο *instrumental* κατευόδιο στα όνειρά μου για μian άλλη. Απόψε άλλαξε η σκηνή. Η καλοσύνη μας έστησε ένα ξύλινο ράντσο στο φοιτητικό δωμάτιο και το έβαλε, υποχρεωτικά, σε απόσταση αναπνοής από τις ανάσες μας. Η Νίνα είπε «δεν πειράζει». Ο ήχος από σώματα και σουμιέ έσβησε το χρόνο και έσπρωξε σε δεύτερο πλάνο το δεύτερο πρόγραμμα που έπαιζε το ράδιο. Η Νίνα καθιστή στο караβόπανο δεν ζήτησε ούτε τσιγάρο ούτε τοστ. Τα μάτια της πελώρια, τα χείλη της μισάνοιχτα, ξερά. «Τον θες;», τη ρώτησε η Μάρω και εκείνη είπε πως έχει αίμα. Τράβηξε μέσα από τα πόδια της ένα στενόμακρο πετσετάκι, βαμμένο σκούρο κόκκινο και τής το έδειξε. «Δεν μας πειράζει» είπε η Μάρω και με έσπρωξε στο μέρος της.

Η όψη τής Νίνας όταν βρέθηκε στην αγκαλιά μου ήταν γεμάτη ευγνωμοσύνη για τη Μάρω, που είχε γυρίσει πλάτη για να πάρει έτσι τα πρώτα της, ίσως, μαθήματα ωδικής. Η όψη τής Νίνας με την πλάτη τής Μάρως μπερδεύονται με τα

κύματα τού Δουνάβεως, τώρα –Δεκέμβρη μήνα– που έχω κολλήσει με τρόμο τη μούρη μου στο τζάμι τού τραίνου τής τρίτης θέσης από την Τιμισοάρα στο Βουκουρέστι. «Φωτόγγραφερ μπλουμ!» ο μεθυσμένος Ρουμάνος φαντάρος μου έταζε –χασκογελώντας και φτύνοντας– ένα δροσερό βαλσάκι στα φημισμένα νερά, αφού τα ἔκανα μούσκεμα με τις δυο Γερμανίδες τουρίστριες τού διπλανού βαγονιού, που μου υπέδειξε και δεν κατάφερα με τα αγγλικά μου να τις πείσω να σκύψουν *together* κάτω από τη χλαίνη του. Ευτυχώς που οι μεθυσμένοι δεν κρατούν τις υποσχέσεις τους. Η Μάρω όμως δεν είχε πει γουλιά όταν μου ανακοίνωσε πως θα πιάσει σπίτι με τη Νίνα. «Είμαι τρία χρόνια μεγαλύτερη και θα την έχω σαν παιδί μου» είπε, για να αποφύγω κάθε μιαρή σκέψη, άρα και σχόλιο.

«Η Τιμισοάρα είναι πανέμορφη και φτηνή, άλλωστε θα μας φιλοξενήσει η φίλη μου η Αγγελική που σπουδάζει εκεί Ιατρική» ήταν τα λόγια που θα άκουγα τέσσερις ώρες αργότερα, στα σκαλιά τής σχολής, από το στόμα τής Ισμήνης. «Ο Λίνος, άλλωστε, το έριξε στα... άλογα» συμπλήρωσε ανάβοντας πράσινο «και εδώ και δυο μέρες είναι με την Κατερίνα». Έτσι βρεθήκαμε μαζί με μερικούς άλλους άσχετους να ταξιδεύουμε για τη Ρουμανία, με ένα σχεδόν άδειο πούλμαν τής Σεχίδης Τουρς. Είχε ο καθένας μας στη διάθεσή του από επτά καθίσματα, κατά μέσον όρο, αλλά εγώ και η Ισμήνη δεν κάναμε χρήση τού δικαιώματός μας. Έτσι, καταφέραμε να χωρίσουμε πριν τα φτιάξουμε, αφού η φλόγα τού έρωτά μας έσβησε με το πρώτο αεράκι

από ένα ανοιχτό παράθυρο, καμιά διακοσαριά χιλιόμετρα μακριά από την Πατησίων.

Οι χωρισμένοι αποφάσισαν να συνεχίσουν μαζί το ταξίδι, καταπώς το είχαν αρχικά σχεδιάσει, μέχρι να εξαντληθεί το φοιτητικό τους χαρτζιλίκι. Θα αρκούσε, δυο μέρες αργότερα, ένα γελοίο συμβάν για να χωρίσουν οι δρόμοι τους:

Είχα διασταυρωθεί μόλις με μία καθ' όλα υπαρκτή ομάδα φρουρών τού σοσιαλισμού που διέσχιζε τη μικρή πλατεία με βήμα ηχηρά σίγουρο για το δίκιο τού αφέντη της, όταν ακούστηκε η φωνή μιας λιγότερο αθλητικής αλλά περισσότερο θηλυκής –όπως θα διαπίστωνα δευτερόλεπτα μετά– *Νάντιας*: «ούνα πόζα, ούνα πόζα!». Ανέβασα τη ματιά μου στο μπαλκόνι τού δευτέρου για να αντιμετωπίσω το νόημα που –είχε και– μου έκανε το χαμόγελό της προς το παράθυρο τού απέναντι ερειπωμένου κτηρίου: τρεις φαντάροι με την όψη τής απόλυτης εξαθλίωσης, μου πόζαραν στημένοι με σειρά θάρρους. Σήκωσα το φακό μου να καθάρω και σχεδόν ταυτόχρονα ένιωσα στον ώμο μου το βάρος τής λέξης «πολιτσία», που ακολουθούσε. Πάτησα βιαστικά το κουμπί και αμέσως μετά έστρεψα προς το μέρος τής απειλής. Το εικοσάχρονο αγόρι που έστεκε απέναντί μου, με κανέναν τρόπο δεν ήταν σε θέση να υποστηρίξει τη φωνή του. Με έπιασε από το μπράτσο και από τα λόγια του, σε μια γλώσσα που παντελώς αγνοούσα, κατάλαβα ακριβώς –και τι, και– πόσο δεν το εννοούσε. Τον ακολούθησα, όμως, αδιαμαρτύρητα, γιατί πρόλαβα να σκεφτώ πως εδώ και χρόνια ερήμην και των δυο μας κρίθηκε το γιατί εγώ είμαι

στη θέση που είμαι και εκείνος στη θέση που είναι. Με οδήγησε στον Οργανισμό Τηλεπικοινωνιών, μερικά τετράγωνα πιο κάτω, για να καλέσει περιπολικό. Είκοσι λεπτά προσπαθούσε, αφ' ενός να βρει επαφή με την υπηρεσία του και αφ' ετέρου να μη με χάσει από δίπλα του. Όταν έχασε την υπομονή του, με φόρτωσε στο τραμ-βάι. Το πράγμα γινόταν όλο και πιο γελοίο και, ως εκ τούτου, επικίνδυνο. Εκεί βρήκε χώρο να ξεπηδήσει από το φόβο η ειρωνεία: πλησίασα τον εισπράκτορα και επιχείρησα να βγάλω εισιτήριο αλλά ο ένστολος συνομήλικός μου με απέτρεψε με μια κίνηση αβρότητας.

«Ααά... Παπαστράτος!» ήταν η αντίδραση τού διευθυντή τής αστυνομίας, όταν τού είπα πως είμαι Έλληνας. Τα όρια στην επικοινωνία μας τα έβαλε ένα βιβλιαράκι με ελληνορουμανικούς διαλόγους που είχα μαζί μου και που δυστυχώς στο πίσω μέρος του είχα επιχειρήσει χαρτογράφηση τής πόλης, γεγονός που εδραίωνε την υποψία του πως έχει να κάνει με έναν πράκτορα τού ιμπεριαλισμού. Ακολούθησε αναμέτρηση με ανταλλαγή βλεμμάτων, εξίσου υποκριτικών: υπόσχεσης δικαιοσύνης και, άρα, επιβολής δίκαιης τιμωρίας από την απέναντι μεριά και εμπιστοσύνης για την αναγνώριση τής αθωότητας από τη δική μου. Η ανάκριση κράτησε όλη τη μέρα, με μικρά διαλείμματα κατά τα οποία θα είχα την ευκαιρία να παρακολουθήσω σύντομες δίκες, όπου μπορεί μεν να μην κατανοούσα το κατηγορητήριο, αλλά από τα πρόσωπα των κατηγορουμένων γινόταν σαφές ότι η –με συνοπτικές διαδικασίες– απόφαση

ήταν πάντοτε καταδικαστική. Αναπόδραστα μου ξέφυγε ένα χαμόγελο, αφιερωμένο εξαιρετικά, σε ένα κομμάτι – εσωτερικής αφετηρίας και μέριμνας– τής ελληνικής αριστεράς, για τη συμπάθεια που έτρεφε στο καθεστώς Νικολάι.

Αργά το βράδυ βρέθηκα ελεύθερος και με ένα πακέτο γλυκά στα χέρια· ελεύθερος να φοβάμαι ότι η ανάκριση θα έδινε τη θέση της στην παρακολούθηση. Ο φόβος μου δικαιώθηκε λίγη ώρα αργότερα, όταν έστησα το τριπόδι μου σε μια γέφυρα για να φωτογραφίσω τα ασημένια στο φεγγαρόφωτο νερά τού ποταμού Μπέγκα, υποστηρίζοντας –με δόση αφέλειας, το ομολογώ– το αποκλειστικά φυσιολατρικό μου ενδιαφέρον. Τότε απέναντι, σε ένα πλάτωμα, σταμάτησε ένα αυτοκίνητο με σβηστά φώτα και από μέσα πετάχτηκε μια κοντόχοντρη αντρική φιγούρα που με σβέλτη κουρδιστή κίνηση των χεριών, μου έστειλε εγκάρδιο χαιρετισμό. Το όνομά μου σε διπλή επανάληψη από το στόμα τού διευθυντή τής Αστυνομίας, ακούστηκε σαν παραφωνία στη Ρουμάνικη νύχτα. Ανταπέδωσα το χαιρετισμό, μια πράξη παραφωνίας στο δικό μου κόσμο, θα σκεφτόμουν δύο ώρες αργότερα όταν διέσχιζα το πάρκο. Αλλά και εκεί, ανάμεσα στις σκιές των δέντρων, η γελοιότητα θα έβρισκε τη συνέχειά της: ένας μεθυσμένος που με ακολουθούσε, μου ζητούσε επίμονα εξηγήσεις, σαν να τα πίναμε μαζί πριν από λίγο και είχα εγκαταλείψει αναίτια την παρέα του. Η απάντησή μου «σιντ γκρεκ... ιέου σιντ γκρεκ» που άλλαζε διαρκώς τόνο, σε μια προσπάθεια να γίνει πειστική, δεν έδειχνε να τον συγκινεί.

Συνέχιζε το ίδιο τροπάρι μέχρι που πήρα ανάποδες στροφές και τού επιτέθηκα με ουρλιαχτά και ελληνικές φιλοφρονήσεις. Άρχισα να τον κυνηγάω ανάμεσα στα δέντρα και ευτυχώς που ήταν κτήνος και όχι σκύλος γιατί θα μύριζε το φόβο μου· έτσι εκείνος ξέφυγε και εγώ γλίτωσα. Φτάνοντας αφυδατωμένος στο ξενοδοχείο ζήτησα νερό στη ρεσεψιόν και μου είπαν πως τέτοια ώρα δεν σερβίρουν αλλά πως υπάρχει μια αντλία τού δήμου στην άλλη άκρη της πόλης. Ξέσπασα σε ένα δυνατό γέλιο, που δεν έδειξε να ξαφνιάζει κανέναν, μιας και κανένα βλέμμα δεν μου ζήτησε την παραμικρή εξήγηση. Το μόνο που ήθελα και μπορούσα τώρα, ήταν να ξεραθώ στο κρεβάτι μου. Όταν, όμως, μπήκα στο δωμάτιο, το βρήκα άνω-κάτω. Τα πράγματα από το σάκο μου, σκορπισμένα εδώ και εκεί, συνέθεταν ένα ντεκόρ φροντισμένο με το γούστο των αρχών. Δεν θα αργούσα να διαπιστώσω ότι έλειπαν τα τραβηγμένα φιλμ και οι δυο κούτες Παπαστράτος, προορισμένο πεσκέσι για κάτι φοιτητές που έμεναν στο Βουκουρέστι και που θα τους συναντούσα εκεί, αν τα κατάφερνα ποτέ να φτάσω. Όταν βρήκα το κουράγιο να ανοίξω το δώρο τού διευθυντή τής Αστυνομίας, διαπίστωσα πως αντί για σοκολατάκια που έδειχνε απ' έξω το κουτί, περιείχε τα εμφανισμένα νεγκατίφ μου, απαλλαγμένα από μερικά ενοχλητικά καρέ. Σοφή η χώρα, γέλασα, που ξεπαστρεύει καθημερινά και με συνοπτικές διαδικασίες τους δικούς της ήρωες, τοποθετώντας στη θέση τους και παίρνοντας στα σοβαρά –αναδεικνύοντάς

τα– τυχαία υποκείμενα, που τυχαία βρέθηκαν μπροστά της, αφού έφτασαν μέχρις εκεί ως συνοδοί ή επίδοξοι εραστές!

Το πρωί στο σταθμό, το μεγάλο ρολόι έδειχνε έξι παρά δέκα. Σε δύο λεπτά, σύμφωνα με το πρόγραμμα τής 16^{ης} Δεκεμβρίου, έφευγαν δύο διαφορετικές αμαξοστοιχίες, η μία για Βουκουρέστι και η άλλη για Κλουζ-Ναπόκα. Μη μπορώντας να συνεννοηθώ με το σταθμάρχη, το έπαιξα κορώνα-γράμματα. Από καθαρή τύχη μπήκα στο σωστό τραίνο και όχι στο λάθος, που έφευγε την ίδια ακριβώς ώρα και που θα με πήγαινε γραμμή στους ήρωες τού Μπραμ Στόκερ. Αντίθετα, την ίδια ακριβώς μέρα, δέκα χρόνια αργότερα, οι ντόπιοι ήταν σίγουροι για την επιλογή τους και έτσι επιχείρησαν πρώτοι εκείνοι το ξύλωμα τού γελοίου Τσαουσέσκου, θεωρώντας πως δεν υπήρχε περίπτωση να τον διαδεχτεί ένα πλήθος μασκαρεμένων ομοίων του, που θα συνέχιζαν επαξίως το έργο του.

Πέντε-έξι μήνες μετά, θα μάθαινα τα νέα τής Ισμήνης από την Κατερίνα, που στο μεταξύ –προβάροντας το δρόμο για το σπίτι μου– είχε εγκαταλείψει τον Λίνο: ξέμεινε, λέει, στη Ρουμανία, αφού καψουρεύτηκε έναν λαθρέμπορο διαμαντιών.

*ο Βασίλης, η Φανή, η σκάλα, ο Χρήστος και η Γωγώ – ο
θεατής*

Ήταν ακριβώς το ίδιο όνειρο με εκείνο που θα έβλεπα τριάντα τρία χρόνια αργότερα, με τη μόνη διαφορά ότι τώρα ήταν προφητεία ενώ τότε έμελλε να είναι απλή υπενθύμιση. Ένας πολύ δικός μου πεθαμένος, με κάλεσε στον άλλο κόσμο να με δει, μιας και αυτός ήταν ο μόνος τρόπος για να συναντηθούμε. Τους επέτρεπαν, μου είπε, στοιβαγμένοι σε μιαν εξέδρα κάθε απόγευμα, να παρακολουθούν όλους εμάς τους ζωντανούς μέσα σε μιαν αρένα, σε ένα γήπεδο που μόνο εκείνοι έβλεπαν τα όρια, τη λευκή γραμμή από μαρμαρόσκονη τού τόσο δα σύντομου, μικρού μας κόσμου. Τους απαγόρευαν, όμως να μπουν στον αγωνιστικό χώρο, γιατί είχαν χάσει διά παντός το δικαίωμα τής συμμετοχής. Εμείς από την άλλη, είχαμε, λέει, τη δυνατότητα να τους πλησιάσουμε, να κρεμαστούμε στα κάγκελα και να πανηγυρίσουμε, να καυχηθούμε, ίσως, τη *ζωή ακόμα*. Καλά όλα αυτά, αλλά εκείνη η πρόσκληση να πάω να τον συναντήσω, τι άλλο ήταν εκτός από μία απλή αναγγελία τού θανάτου του, από μία προσπάθεια, ένα τέχνασμα να μην το πάρω βαριά;

Πήγα. Τους είδα όλους λερούς, ξεδοντιασμένους, κουρελήδες, ακόμα και τον δικό μου, προχθεσινό μόλις, πεθαμένο, να κάθονται ο ένας δίπλα στον άλλο, σε μια μακρόστενη τσιμεντένια σκάλα – εξέδρα, που κρεμόταν ψηλά απ' τα σύννεφα αλλά και στα σύννεφα πάλι χάνονταν

τα τελευταία σκαλοπάτια της. Έμοιαζαν σακατεμένοι και σαν άγνωστοι μεταξύ τους, σύντροφοι μόνο τού κοινού καθημερινού τους θεάματος. Περιμένουμε, μου είπε, πώς και πώς, να έρθει το απόγευμα, εδώ που δεν μετράει ο χρόνος, να δούμε εσάς που μεγαλώνετε και πλησιάζετε, που έχετε, τέλος πάντων, κάτι να φοβάστε. Μόνο ένα σφύριγμα απευθύνεται σε μας –εσείς έχετε τόσα μες στη μέρα σας–, το σφύριγμα τής νύχτας, να μαζευτούμε στα κελιά με τους ψαλμούς τους και τα ψέματά τους. Και εμείς κάνουμε ότι τους πιστεύουμε και, με τη βλαστήμια ανάμεσα στα δόντια μας, ψέλνουμε μαζί τους, με μοναδικό μας στόχο να μας φέρουν εδώ και αύριο. Μα εγώ δεν βλέπω τίποτα εκεί κάτω, απόρησα. Δεν πόνεσες ακόμα, δεν πεθύμησες, για να μπορείς να βλέπεις... τα λόγια του χάθηκαν στο βουητό κάποιου αέρα που μόνο ακούστηκε. Και τώρα, τούτο εδώ το σήμα είναι για εσάς τους επισκέπτες, συνέχισε, είναι η πρώτη σφυρίχτρα τού σταθμάρχη – πρέπει να φύγεις.

Κάνω να φύγω και πέφτω κάτω απ' το κρεβάτι. Το κουδούνι επέμενε. Σηκώνομαι, ρίχνω μια κουβέρτα πάνω μου και ανοίγω την πόρτα. Ο Βασίλης, άλαλος μπροστά μου, ζητάει με το βλέμμα του κάτι που δεν έχω να δώσω. Το ένα του χέρι μετράει τρύπες στα ξανθά του γένια και το άλλο, στον ώμο τής Φανής, που στέκει ανάμεσά μας. Θα φύγω, είπε τέλος, απλώς την έφερα. Εκείνη με παραμερίζει σαν υπνωτισμένη και περνάει μέσα. Ο Βασίλης με χαιρετάει με γυρισμένη πλάτη και χάνεται στις σκάλες. Δεν έχω κοιμηθεί καθόλου, τα πρώτα σβησμένα λόγια της. Μπαίνει στην

κρεβατοκάμαρα, βλέπει το ανάστατο, άδειο κρεβάτι και βγάζει τα ρούχα της. Τα αφήνει στο πάτωμα, βγαίνει και πάει στην κουζίνα. Έχεις κάτι να βάλω στο στόμα μου;

Τους γνωρίζω κάνα χρόνο τώρα, το μόνο σταθερό ζευγάρι στους δρόμους μας, σε πείσμα –λες και ανακάλυψαν το λόγο– των καιρών.

Ο Χρήστος είναι παιδικός του φίλος, με κάποια έννοια αδελφός. Συναντηθήκαμε ένα βράδυ στη στάση. Η Γωγώ με τον Βασίλη είχαν πάει στους γονείς τους στην Πρέβεζα. Πήρα το δικό του τρόλεϊ και κατέβηκα στο δικό του τέρμα. Πήγαμε σε μια αλάνα, πίσω από ένα παρατημένο τροχόσπιτο. Δεν ήθελα να το μάθει, για αυτό και όταν με ρώτησε, και με ρωτούσε διαρκώς τι άλλαξε και βουβάθηκα, δεν τού έλεγα, δεν τού είπα τίποτα για το τρόλεϊ και την αλάνα. Μου έπιασε βίαια το πρόσωπο, με κόλλησε στο καλοριφέρ και εγώ δάγκωσα δυνατά το χέρι του, μόνο που δάγκωνα τού Χρήστου το χέρι, όπως τού το δαγκώνει η Γωγώ. Αυτό ήταν όλο. Μου ζήτησε όνομα και έδωσα το δικό σου· δεν ήθελα να αναφέρω εκείνον, δεν ήθελα να φανεί ότι είναι κάποιος καλύτερος από τον ίδιο. Τού είπα πως ένα χρόνο τώρα σε γουστάρω, από τότε που σε γνώρισα – δεν πάει άλλο. Συμφωνήσαμε για μία φορά, μία μόνο φορά να έρθω και ποτέ πάλι. Με έφερε.

Είχε ξεκινήσει να μιλάει στο καταλάγιασμα τής δυνατής ανάσας, όσο ακόμα με κρατούσε σφιχτά πάνω της. Τα είπε όλα μονορούφι, ήταν να μην αρχίσει. Πρώτα μου έδωσε το

δώρο της και μετά το έντυσε ζωγραφιστό χαρτί. Σηκώθηκε, ντύθηκε και τράβηξε την πόρτα.

Το απόγευμα που βγήκα, τη βρήκα σωριασμένη στα σκαλιά τής εισόδου –ή μήπως τής εξόδου;–, να κοιτάζει το δρόμο με τα τρόλεϊ, να παρακολουθεί, τους ζωντανούς τής πόλης. Από το τέρμα ακούστηκε η σφυρίχτρα τού σταθμάρχη.

η Αργυρώ, ο μπάρμπα-Τρύφωνας, η θεία Ερατώ, ο Ρούλης, η Χαριτώ και το μπακάλικο – ο εμποράκος

Όχι, δεν έχω μέλι. Κάθε παιδί έχει το δικό του. Εδώ στο δεύτερο συρτάρι, έχω ένα κουταλάκι τού γλυκού. Όποτε έρχεστε, το μόνο που έχω να κάνω είναι, με αυτό το κουταλάκι, να κλέβω λίγο από εσάς και να το συγκεντρώνω σε ένα βαζάκι. Έτσι, εσείς με το καλημέρα, κολλάτε στο δικό σας μέλι και... μένετε – αυτό είναι το κόλπο!

Η Αργυρώ τον κοιτούσε με μάτια ορθάνοιχτα· ήταν μία από εκείνες τις φορές που δεν ήξερε αν έπρεπε να τον πιστέψει για αυτό που έλεγε ή για αυτό που ήταν.

Με εκείνο το δικό του βαζάκι μέλι, ψηλώσαμε καμιά τριανταριά πόντους, δοκιμάζοντας το βήμα μας ανάμεσα σε κιθάρες και βιολιά, τη ματιά μας στις ζωγραφιές, την υπομονή μας στο σκοτεινό θάλαμο και τα λόγια μας στις Κυριακές. Όλα τα 'χε ο μπαξές.

Τα χρώματα θαμπώνουν τη ζωή με τις υποσχέσεις τους και έτσι, όταν μας τα έφερε η kodak, το φωτογραφείο τού μπάρμπα-Τρύφωνα, που μέχρι τότε τύπωνε πάνω μας με μαυρόασπρα κοντράστα τις ανεξίτηλες εικόνες του, άρχισε αναπόφευκτα να μετράει μέρες.

Τη θέση του θα έπαιρνε το μπακάλικο. Κάθε Σάββατο που κατεβαίνεις, θα έρχεσαι εδώ να με βοηθάς. Θα βάζεις στους πελάτες φακές, αραποσίτι, φέτα και θα με ρωτάς ό,τι απορίες έχεις για την τέχνη σου, αφού μυαλό δεν είχες τόσα χρόνια...

Και έβαζα φακές, αραποσίτι, έκοβα φέτα και εκείνος μου έλυνε τις απορίες, που κόμπο μού είχε δέσει η Αθήνα.

Κινείται με σβελτάδα ανάμεσα στα σακιά, τα τσουβάλια και την πλάστιγγα, στα ψυγεία και τους πάγκους. Περνάει κάτω από τις πλεξούδες με τα σκόρδα, τα κρεμμύδια, τα βοτάνια, για να βρεθεί εδώ, δίπλα στην ευρωπαϊκή ζυγαριά ακριβείας –που έστειλε ανεπιστρεπτί το καντάρι και την παλάντζα στο Μοναστηράκι– και να υποδεχτεί με χαμόγελο ευγνωμοσύνης το συχωριανό του που τον προτίμησε. Αδιαφορεί για το θράσος που ο καθένας βγάζει από το πορτοφόλι του, αδιαφορεί για την ειρωνεία τής μοίρας να τον γυρίσει πίσω πενήντα χρόνια, αφού τού πήρε από τα χέρια του το δοξάρι, τα πινέλα, τους φακούς και τα μολύβια, βάζοντας στη θέση τους μια σέσουλα.

Γιατί πενήντα χρόνια πίσω με πάει η σκυφή του φτιάξη, στις διηγήσεις του, για το πώς άφησε το σχολείο όταν ορφάνεψε εννιά χρονώ και έφυγε από το χωριό του, πώς έφτασε στα μέρη μας με το αυτοσχέδιο βιολί του στη μασχάλη –το ξύλο όπως το έλεγε– πώς έπιασε μπακαλόγατος του Νικολόπουλου στην Κόρινθο, πώς πήγαινε ξυπόλυτος στο ωδείο, εκεί που ερωτεύτηκε –δίχως να τής το πει ποτέ– τη θεία μου την Ερατώ που είχε πιάνο...

Σήμερα, όμως, είναι μέρα χαράς, θα δεις, δεν είμαστε για κλάψες και βουρκώματα – σήμερα θα σου πω κάτι, που πρώτος εσύ θέλω να μάθεις, κάτσε να κλείσω. Και αρχίζει να μιλάει δίχως καθόλου ανάσα. Από τότε που έπιασα το μπακάλικο δούλευα για ετούτη εδώ την ώρα τώρα που

κατάφερα να το ξεχρεώσω και έχω επιτέλους τα λεφτά για το χαρτί τώρα μπορώ ναι μπορώ επιτέλους να τυπώσω υπάρχουν ξέρεις δύο μπαούλα με χειρόγραφα λαογραφία τα περισσότερα που μάζεψα όταν έπαιζα βιολί στα πανηγύρια αλλά και τρία θεατρικά έργα τελειωμένα από καιρό καθώς και τα ποιήματά μου που τόσα χρόνια ντρεπόμουν ακόμα και στη γυναίκα μου να πω πως γράφω μα αυτά τα ποιήματα πίστεψέ με ακούνε την ψυχή μου επιπλέον τώρα πια μπορούμε μαζί όλη η παλιά παρέα μεγαλώσατε ρε να ξανανοιξουμε το φωτογραφείο έχω φυλαγμένες τις μηχανές να αρχίσουν πάλι και τα μαθήματα μουσικής γιατί το νιώθω πως βγαίνουν νέα παιδιά με όρεξη που μας χρειάζονται και να ξανανάψουν και εκείνες οι κουβέντες που κάναμε τα πρωινά της Κυριακής που τόσο τις χαιρόμασταν και ας φτάναν –γελάει– πιο ψηλά απ’ το μπόι μας. Και τότε πέφτει πάνω μου, με σφίγγει στην αγκαλιά του και κλαίει, κλαίει με σκουξίματα και γέλια ανάκατα, σαν να τού τα είπα εγώ όλα τούτα, σαν να έφερα εγώ τη χαρμόσυνη είδηση.

Θα πεις τον καφέ σου στη μικρή βουλή, ποιος στη χάρη σου, με σκούνηξε ο Ρούλης με νόημα. Πίστευε ότι ήρθε η ώρα για να μου μάθει τη ζωή, και μου τη μάθαινε. Χαράματα με ανέβαζε στην Αθήνα, θα με άφηνε κάπου στα Πετράλωνα γιατί είχε θέση, λέει, σήμερα Δευτέρα, στη λαϊκή τού Νέου Κόσμου. Το φορτηγάκι, γεμάτο κλούβες με πορτοκάλια και άγρια χόρτα, έκοψε ταχύτητα κάπου στα Μέγαρα και μπήκε δεξιά. Κατεβήκαμε. Στη Μικρή Βουλή, το καφέ-μπαρ τού

βενζινάδικου –τίγκα στον καπνό και στο ξάγρυπνο χνότο–, αγρότες που γίναν έμποροι, καθόντουσαν τριγύρω από μια ξυλόσομπα φτιαγμένη από βαρέλι πετρελαίου. Σε λίγο κατάλαβα πως πρόκειται για την ίδια την κολυμβήθρα τού Σιλωάμ, αφού κάποιοι από αυτούς που καμιά δεκαριά χρόνια πριν γλένταγαν στα καφενεία με τσάμικα και ζεμπεκιές την πρώτη επέτειο τής χούντας, σήμερα με το που άπλωναν τα χέρια τους να πυρωθούν, μεταμορφώνονταν σε σοσιαλιστές ιερολοχίτες. Εκεί, τότε, σε ένα από κείνα τα καφενεία, τα μάτια μου εννιά χρονώ κολλημένα στη τζαμαρία, σαν να ξεχώρισαν τον μπαρμπα-Τρύφωνα, να τους τραβάει βλοσυρός φωτογραφίες ή ήταν αλλού... ή είναι γιατί από προχθές που τον είδα για πρώτη φορά να κλαίει, δεν ξεκολλάει από το μυαλό μου;

Τους καφέδες διαδέχτηκαν τα κονιάκ και ανέβηκαν οι τιμές τής λαϊκής. Στη γενική ευφορία, ζύγωσε και ο καφετζής και είπε τού Ρούλη να πάρει, αν μπορεί, την ανιψιά του για την Αθήνα. Νο πρόμπλεμ ρε Σάββα, έχω και το γειτονάκι μου μαζί αλλά χωράμε, θα το πάρουμε το κορίτσι. Και το πήραμε. Σαράντα δύο χιλιόμετρα τής πιο εύγλωττης σιωπής, τα στριμώξαμε στην μπροστινή καμπίνα. Στην Τριών Ιεραρχών, ευχηθήκαμε στον Ρούλη καλή είσπραξη και πήραμε γραμμή για Ομόνοια. Νωρίς το απόγεμα έχω δουλειά, μου είπε, μην ξεχαστώ πάλι, μίλησε στον εαυτό της τούτη τη φορά. Ανεβήκαμε στην Πανεπιστημίου και πήραμε το τρόλεϊ. Το δώδεκα κάνει τέρμα στο σπίτι μου, τής είπα, άραξε. Έγειρε πάνω μου και κάναμε και οι δυο ότι μας πήρε

ο ύπνος. Κοιμισμένοι σηκωθήκαμε στο τέρμα τής Κολιάτσου, κοιμισμένοι ανεβήκαμε στον τέταρτο, κοιμισμένοι γδυθήκαμε και κοιμηθήκαμε· και κάναμε πως ήταν όνειρο...

Νωρίς το απόγευμα στο ασανσέρ, μου είπε πως τη λέγαν Χαριτώ. Στην εξώπορτα τής πολυκατοικίας πέσαμε πάνω στον Μήτσο, τον αδελφό κάποιου συμφοιτητή μου που είχε το σπάνιο προνόμιο να έχει τηλέφωνο στο σπίτι του. Για σένα ερχόμουν, είπε, ευτυχώς που σε πέτυχα. Πήρανε απ' το χωριό και μου 'παν να σε ειδοποιήσω, αλλά δεν άκουγα και καλά... πέθανε, λέει, κάποιος Τρύφωνας...;